

Danst Ugeskrift.

Anden Hæfte.

N. 158.

Thorvaldsen og hans Fødeland

af Conferentsraad S. C. Ørsted.

Man omtaler ofte vort Forhold til Thorvaldsen, som om Danmark ikke havde megen anden Deel i ham end Fødselen; sin Kunst skulde han stlyde Italien, sin første Dymuntring England. De, som tale og skrive saaledes, have vistnok en ganske anden Hensigt end den, at nedfætte deres eget Folk; men ligesom Sorgen over Hæere Afvæde ofte yttres sig i Selvbebrejdelser over, at vi ikke have elsket dem nok eller været dem nok, saaledes have disse Mænds fædrelandste Sorg let fundet, at vi ikke have gjort Alt for vor Thorvaldsen, og derfor ikke kunne regne ham udelukkende for vor Giendom, men maa lade det øvrige Europa have sin Deel i hans Kunstnertilværelse, ligesom i Nydelsen af hans Værker. Denne Følelse er nu indtil Overflødighed bleven fyldestgjort; det er Tid, at vi ogsaa sørge for, at der ikke skeer vort eget Land Uret, til Ære for En af dets Sønner. Vi ville ikke tilegne os nogen større Deel i den herlige Mand end der tilkommer os: vi ville ikke besidde Noget med Uret; men hvad vores er, det ville vi have, og ikke ved uretsfærdige Selvbebrejdelser give vore driftige Vindsmænd nye Midler til at nedfætte os. Thorvaldsen skal Intet tabe ved dette Forsvar for hans Fødeland. Jeg har talt til hans Ære medens han levede; det, som jeg nu har at sige, skal ikke vidne om ringere Beundring og Kjærlighed. Kunde hans Mand følge vore Foretagender her paa Jorden, vilde han med Glæde see de mange Minder om Fædrelandets sande Kjærlighed til ham fremdragne, og sin ædle, blide og aabne Charakter.

teer fremstillet som et Speil, hvori Dansthedens Grundtræet træde Verden for Dine.

Man tilstaaer Danmark Thorvaldsens Fødsel og Opfostring, men dette vil man regne for omtrent Intet. Det er sandt, at her gjælder det om meget Andet; men man tillade os dog, at vi begynde med Begyndelsen. Hvert Folk har sin Eiendommelighed, som afpræger sig i dets Børn, deels ifølge de samme hemmelighedsfulde Love, som give Afkommet Lighed med Forældrene, deels ifølge Opfostring og Opdragelse, hvis Bessaffenhed atter har sin Rod i Folkets Væsen. Disse almindeligere Forhold hindre ikke, at der af et Folk mangengang udspringer Mennesker, som synes at tilhøre et ganske andet; men Thorvaldsen var ingenlunde at henregne til disse Undtagelser. Han havde det fuldkomne danske Præg. Hans fyrige, vidtomfattende Aand var omgivet af den milde bestedne No, indensfor hvilken Saamange nødigt ville tilstaae, at Geniet kan have sit Sæde. Jeg henleder saameget hellere Opmærksomheden paa dette hans danske Præg, som den Indbildning synes mig meget udbredt, at Overmod, Hestighed, eensidig Kraftyttring skulde være Geniets rette Kjendemærker; saa at det danske Præg skulde røbe Mangel paa Genie, og saadanne Danske være de høiestbegavede, som meest fjernede sig fra deres Folks Eiendommelighed.

Der kan ingen Tvivl være om, at Thorvaldsen jo var sig sin Dygtighed og sit Værd bevidst; men denne Bevidsthed hvilede i sin egen kraftfulde Ligevægt og trængte ikke til den Nydelse, som visse Aander føle ved at nedsætte Andre. De to modsatte, mangengang i samme Menneske forenede Laster, at hovmode sig og at ydmyge sig, vare ham lige fremmede. At den her skildrede Charakter og Tænkemaade er den, som meest almindeligt findes hos de Danske, vil man neppe kunne nægte, naar man kun tager behørigt Hensyn til, at den i en saa ædel Areenhed ikkun findes i de Bedstes altid lille Antal. Naar det her Sagte skal anvendes paa

Mængden, kan der naturligvis kun være Tale om Charakterens Bessaffenhed, ikke om dens Kraft og Areenhed. Jeg kunde maakee her næies med at henvise til det, som jeg andetsteds har sagt om den danske Charakter; men det skjønnede Mynster vi her have at fremvise, giver en god Anledning til yderligere at belyse Sagen. Den Lyst til at træde frem, at lade sine Ytringer gaae foran Handlingerne, at udsmykke og anprise dem, at give Handlingerne selv noget Afstikkende ved den Maade, hvorpaa man udsører dem, og de Tillæg man giver dem, bort til at gjøre sig gjeldende ved at frembyde sin egen Personlighed, er en Feil, der ikke er vort Folk naturlig, ligesom den var Thorvaldsen i høieste Grad fremmed.

Det er langt fra min Hensigt hermed at tildele vort Folk en ubetinget Noes; jeg vil kun dermed have et vigtigt Træk af dets Eiendommelighed angivet. Vi bør villigt tilstaae, at hiin vore Charakter modstridende Feil hænger sammen med visse Dyder, som heller ikke ere almindelige iblandt os. Lysten til at vise sin Personlighed, som i visse Udartninger kan blive saa hæslig, har sin Rilde i den udadstræbende Charakter, som Kraftfølelsen ofte antager, og som naturligvis ikke blot yttres sig i Feil, men hvoraf blandt andet den Foretagsomhed, der udretter saa usigelig meget i Verden, er en Følge. Denne Dyd er ikke almindelig hos os: selv Virksomheden i dens Hverdagsstikkelse, Arbeidsomhed, er ikke saa herskende hos os, at vi turde tilegne os den som Nationaldyd. Jeg har ved en anden Leilighed viist, at disse Dyder tiltage hos os med den vorende Dannelselse; men her er det nok, at de ikke henhøre til dem, som udspringe af vort Folks Eiendommelighed. Derimod hengiver Dansten sig gjerne til en indre eftertæntsom og omstuenende Nyden af Tilværelsen; „hans Tanker løbe saa vide“ som Kæmpeviserne saa hyppigt udtrykke det, og det er fra denne Tilstand han gaaer over til sine betydningsfuldeste (2*)

Handlinger. Men nu har han ogsaa faaet den Bevidsthed, at der er Grund til at handle. Med den Danstes Uilbøielighed til at gjøre sig selv gjeldende, hænger det ogsaa sammen, at han ikke har nogen Forkjærlighed for den Form af Vredfølelsen, som man udtrykker ved le point d'honneur, og Lode stjemsomt kaldte Vreptikken. Dansten viser ingen urolig Begjærlighed efter at holdes for tapper; men paa den anden Side taaler han aldeles ikke at ansees eller behandles som feig. Møder noget saadant ham, sættes alle hans Kræfter i Bevægelse. Man har et Sagn fra Successionskrigen, i hvilket dette træffende er udtrykt, og som har deslige Sagns gode Egenskaber, at fremstille Tingen og Menneskenes sande Charakter, selv om de ikke skulde have den historiske Sandhed. Som bekjendt anfaldt de Tydske Ryttere i Slaget ved Hochstädt den Franske Garde noble med en saadan Tapperhed, at denne næsten blev tilintetgjort; men Sagnet foier til, at den tappre Anfører ikke fandt den Kamplyst hos sine Ryttere, som han ønskede, førend han oversatte dem det franske Krigsraab vive le roi som en stor Forhænelse, der satte dem i Vrede. Nu styrkede de sig med den største Hefstighed ind i Kampen, som endte paa en for dem saa glimrende Maade. Ogsaa i de gamle Kæmpeviser, hvori Sagn og Digtning ofte med saa megen Trofæls affpeiler Folkets Charakter, finder man hyppigt denne rolige Fasthed i at afværge Skændsel, og Udvissningen udført paa en Maade, som viser, at der var mere Kraft tilstede, end den der behøvedes til det blotte Forsvar. Det er saaledes meget betegnende i Kæmpevisens Fortælling om Niels Gøbesen, at han, da Grev Geert erklærer ham fredløs, ikke svarer ved at forsikre om sit Mod, eller ved at prise det, men ikkun siger ganske ironisk, „aldrig var jeg nogen Tid saa ræd, jeg turde fuldt vel skjælv“. Hans paafølgende forbovne Handling, med en lille Skare at ride ind i den Stad, hvor den fjentlige Fyrste havde sit

Hovedkvarter, og der dræbe ham, gav den bedste Forklaring over denne Ironie.

Jeg vender tilbage til Thorvaldsen. Et Menneskes Opdragelse har ordentligviis sin Charakter efter Land og Folk og vi have i de saa Efterretninger, som ere komne til os fra Thorvaldsens Børneaar, ingen Grund til at formode nogen Undtagelse med Hensyn paa ham. Sandsynligviis har han under sin Opdragelse modtaget de samme Indtryk og den samme første Underviisning, som andre Børn af den lavere Middelstand, hvortil hans Forældre hørte; maaskee den dog oversteeg noget dette Maal, da hans Moder var Datter af en Præst; imidlertid er det vist, at han ikke nød nogen høiere Skoleunderviisning. Om hans Kunstneropdragelse vide vi allerede noget Mere. Det er bekjendt, at han strax som Dreng tiltraal sig sine Læreres Opmærksomhed. Han nød altsaa ikke blot sin Underviisning i en dansk Indretning, af danske Lærere; men man kom ham ogsaa imøde med dansk Velvilje. Man misforstaae mig ikke, som om jeg kunde mene, at der i andre Landes Læreindretninger ikke skulde findes Mænd, som med Glæde vilde komme det unge Genie til Hjælp; men da vor Thorvaldsen har nydt denne Deeltagelse i Fødelandets Skjød, kan man jo ikke nægte at det er dette, som dannende har opfostreret ham. Der manglede her ikke paa Dine, som tidligt saae hvad der kunde ventes af ham; og forskaffede ham det opgaende Genies Paaskjønnelse.

Denne Paaskjønnelse indskrænkede sig ikke til Academiet, om den og med Nette gik ud fra samme. Det er en bekjendt Anecdote, at den Præst, som confirmerede ham, i Begyndelsen af Forberedelsestiden stillede ham blandt de andre fattige Dreng, som ikke havde nydt den høiere Skoleunderviisning; men da han ved at spørge Drengen om han var Broder til den Thorvaldsen, som havde udmærket sig ved Kunstacademiet, erfarede, at det var denne

fattige Dreng selv, satte han ham øverst, og behandlede ham siden med Udmærkelse.

Man behøver blot at læse den Deel af Thieles lærerige Bog om Thorvaldsen og hans Værker, som handler om Kunstnerens Ungdomsliv, for at see, hvorledes han allerede dengang mødtes med forekommende Velvillie og i sine Kammerater fandt Brødre, i sine Lærere Fædre. Den, som vil følge hvert af disse Træk, maa jeg henvise til Thieles Bog; her vil jeg blot erindre om, at hans unge Kunstbrødre drebe paa ham, at han ikke maatte unddrage sig fra Prøbearbejdet for den lille Guldmedaille, da de mærkede, at han havde en Ulyst til denne, for hans Fremtid saa nødvendige Prøve, og da han, efter endelig at være nødt til Udarbejdelsen af det første Udkast, overvældet af Frygt vilde forlade Prøven, førtes tilbage ved en Lærers venlige Tiltale og Opmuntring.

Den, som formaaer at sammensatte hvad der ligger i den heele Omgivelses Indvirkning paa den sig udviklende Dreng og Yagling, vil baade indsee og føle, at Danmark har været for den unge Kunstner alt hvad et Fødeland kan være sin Søn. Dette vedblev det ogsaa siden, forslaaer sig, saaledes som Tingenes Natur tillod det. Men førend jeg viser dette, maa jeg standse ved en anden Betragtning.

Thorvaldsen var ofte nær ved at lade sig overvælde af Mistillid til sig selv. Der er maaskee ingen Feil, som stærkere end denne hænger sammen med den danske Charakter. Han var ogsaa heri vor sande Landsmand. Jeg tvivler ikke om, at mange ville sige, at dette er en slet Noes baade for ham og for os. En vis Ietsodet Logik vil sige: Manden kan ikke andet end være sig sin Kraft bevidst; Mistillid til egen Kraft er derfor intet andet end Kraftløshed. Jeg kunde allerede hertil svare, at denne Slutningsmaade maa være falsk, da der gives saa mange Exempler paa Mænd af stor Dygtighed, der have følt hiin Mistillid. Men denne til-

syneladende Modsigelse imellem Mandskraft og Mistillid til egne Kræfter er det heller ikke vanskeligt at opløse. Den hidrører ofte fra den store Tanke, Manden har om sin Stræbens Gjenstand, og de dertilsvarende store Fordringer, han gjør af det Værk, han har foresat sig. Jo større hans Idee virkelig er, jo mere han føler det guddommeligt Uendelige deri, desto mere utilstrækkelig maa hans egen Kraft forekomme ham. Værkets Frembringelse gjennemtrænger ham med en Følelse, lig den Religionen indgyder os; han vil derfor maaskee aldrig tilfredsstille sig selv i det frembragte Værk, vil aldrig finde, at han har virkeliggjort det, som svævede for hans Mand. Her faaer Verdens Bisfald sin Betydning; den opretholder ham ved det Vidnesbyrd, at han lykkeligt har viist den nogle Glimt af en høiere Tilværelse, saa at han ikke kan have ganske forfilet sit Maal, om han end ikke har naaet alt det han stræbte efter. Men enhver Charakter, som findes hos store Mænd i mægtige Omrids, findes ogsaa hos Hverdagsmennesker, kun i formindsket Maalestof. Alle de, som fordre Meget af dem selv, enten i Henseende til Pligt eller Forretningers Udførelse, ville betragte deres egne Kræfter med en Mistillid, som staaer i Forhold til hine Fordringer, og Frygten baade for den indre og ydre Beskæmmelse, hvormed Opfyldelsens Mangelfuldhed truer, vil let nedtrykke dem.

Enhver føler, at denne Charakter i sit Grundvæsen er ædel; men lader os hverken nægte, at den kan udarte til ussel Svaghed, eller dømme uretfærdigt om andre Charakterer. Ofte er f. Ex. den fremsprudlende Kraft saa virksom, at den ikke kan standse ved Betragtningerne af Gjenstandens Storhed, som skulde indgyde en vis Sky, men den trænger sig frem, nedbryder og flaber, glæder sig ved sit Værk, og faaer i denne Glæde vanskeligt Die paa Manglerne ved det Udrettede; men der er udrettet noget Stort, Verden har maattet følge med, Fremtiden maa rette Feilene. Enhver kan let sige sig selv, at den samme Charakter ogsaa, kun i for-

mindstet Maalestok, hyppigt kan forekomme hos Hverdagsmennesker, og at denne hensynsløse Virksomhed, let kan udarte til en smaalig og det Gode hemmende Stivhed, til en al fremmed Ret tilside-sættende Egennytte, ja til en ondskabsfuld Glæde ved at skade Andre.

Jeg nævner her ikke flere Charakterer. Den her skildrede Modsatning er nok til at vise, at den Hæder, jeg tillægger den danske Charakter, ikke udelukker Erkjendelsen af de andre Former, hvori Menneskenaturen yttres sig. Maaskee kunde jeg have sparet mig dette, da jeg allerede tidligere har viist, at jeg ikke tænker mig høi Fortræffelighed knyttet til nogen af de menneskelige Eiendommeligheders Hovedformer, som hver indbefatte de meest uligeartede aandelige Værdier; men det har forekommet mig, at der temmelig almindeligt hersker et Gang til at foretrække visse af disse Former for alle andre, og derfor holdt jeg ikke en videre Behandling af Gjenstanden for overflødig.

Vi komme nu til et nyt Tidspunkt i Thorvaldsens Levnet. Fædrelandet havde med Kunstakademiets store Guldmedaille tilkjendt ham den høieste Værd, det kunde skænke en ung Kunstner, og hermed var den lykkelige Rettighed sammenknyttet, at blive sendt til Kunstens Hovedsæde. Men førend det Stipendium, som var ham bestemt, blev ledigt, savnede han ikke offentlig Understøttelse til sin Forberedelse, eller paa hædrende Bestillinger, som baade gav ham Øvelse og Opmuntring. At han siden i Rom steg til den store Høide, han opnaaede, kan ikke gjøre noget Skaar i vor Ret til ham, saalidt som bestræbte Forhold kunne hindre andre Nationer i at tilegne sig Væren for deres udmærkede Kunstnere. Man vil maaskee sige, at han levede og arbejdede saalænge i Rom, at den Virkning, Livet i denne Stad havde paa ham, maatte være langt større, end den han havde modtaget i Hjemmet. Det maa dog strax herved bemærkes, at han medbragte det Vigtigste, de store Naturgaver, og en allerede erhvervet betydelig Kunstnerdyg-

tighed. Det vilde sikkert være en stor Bildfarelse, hvis man ombyttede den Paastand, han dannede sig i og ved Rom, med den: Rom dannede ham, hvilket man isøvrigt ogsaa kan sige med Sandhed, naar det rigtigt forstaaes; men Misforstaaelsen ligger nær; den maa forebygges. Thorvaldsen var en Mand, som lærte usammenligneligt mere gennem Diet end gennem Dret. Man kan ikke tvivle om, at han i Rom gjorde sine vigtigste Fremskridt i Kunsten ved Betragtningen af Oldtidens Værker. Det var det gamle Grækenland og det gamle Rom, som gennem disse talte til ham. De vare hans tause Lærere, ligesom mægtige Levninger af Fortidens Naturbegivenheder kunne være Naturforskerens. Hvad Kunstnere og Kiendere sagde ham kunde vel vække mangen Tanke hos ham, men havde han taget disse Lærdomme altfor meget til Hjerte, vilde han aldrig have opnaaet den rene Skjønhedsanskuelse, som udtryktes i alle hans Værker. Hvad der i de Lærdomme, man meddeelte ham, var Sandt, det maatte han, mere end nogen Anden, lære af Kunstværkernes og Naturens Bestuelse. Derfor gik han saalænge grublende omkring, tit i tilsyneladende Uvirksomhed, „medens hans Tanker løbe saa vide“ og hans store Mand fik det Næringsstof, den havde hentet af alle disse Anskuelser, forvandlet til Bestanddele af dens eget Væsen, ligesom det sunde Legeme tilegner sig den nyde Føde, og forvandler det Brugbare deraf til sine egne organiske Bestanddele.

Det, jeg her har sagt, er kun rettet mod dem, som altfor udelukkende fremhævede det Romerske Menneskeselskabs Indflydelse paa Kunstneren, ofte uden at de selv have den falske Forestilling om Sagen, som deres altfor lidet veiede Udtryk opvækker hos Mængden. Men efter at have stillet os det sande Forhold klart for Die og anviist de omgivende Menneskers Indflydelse paa Thorvaldsen de sande Stranter, er det ogsaa Tid at tilstaae den sin Ret. I Rom, som baade er Hjemmet for saamange Kunstnere og Kunstkjendere, og hvorhen de, som ret vilde dyrke de skønne

Kunster, sammenstrømme fra alle Verdens Kanter, der maa Samfundslivet være gennemtrængt af en Sands og Begeistring for Kunsten, som paa intet andet Sted har sin Lige, og som nødvendigvis maa virke dannende og opmuntrende paa Kunstnerne. Lad end den Velgjerning, Flerheden af dem herved nyde, være forholdsviis større end den, som tilfød en af Naturen saa høitbegabet Kunstneraand som Thorvaldsens, den maa dog have været betydningsfuld, og usigeligt meget større end den kunde have været i nogen anden Stad. Vi bør uden Modsigelse tilstaae, at Kjøbenhavn, som endog bør indrømme mange andre Stæder Fortrinnet i Henseende til en saadan Kunstneren dannende og opmuntrende Omgivelse, heri maa lade Kunsternes store Hovedstad have en saare høi Forrang. Vi vilde holde os langt fra at kaste nogen Skygge paa vor egen gode Net til Thorvaldsen ved at nægte noget som helst fremmedt Krav paa Deeltagelse i ham. Kun for intet at forsømme, som kan bidrage sit til at helyse det sande Forhold, bør det her bemærkes, at Danske ikke udgjorde nogen ringe Deel i Thorvaldsens Romerske Omgivelse, og at deriblandt vare mange ædle Kunstnere og aandrige Videnskabsmænd. Vi tilstaae naturligvis, at han gav dem langt mere end han kunde modtage af dem; men ogsaa de omgave ham med Begeistring for Kunsten, medens de tillige vare ham levende Vidner om Fødelandets Kjærlighed. Særsfikt fortjener dog her at nævnes vor berømte Landsmand Soega, som efter Alles Mening, og navnlig Thorvaldsens egen, var hans fornemste Veileder i Rom.

Man foreholder os, at det var en Engelsk Rigmand, hvis paaastjænnende store Bestilling dannede det Vendepunkt i Thorvaldsers Kunstnerliv, hvorfra hans store Verdensberømmeth gik ud. Lad kun Engländernes storartede Brug af deres Rigdomme have den lovlige Ros — det er ikke blot af den Danske Kunst at den bør erkjendes — lad kun England have sin Deel i ham ligesaabel som Rom og næsten alle andre Lande, med Paver, Kejsere, Kon-

ger og Fyrster — han er hele Europas, hele Verdens Giendom, uden derfor at ophøre ret egentlig at være vor. Men naar man nu og da omtaler den hæderlige Bestilling, der skeete ved Hope, som om Thorvaldsen uden denne var bleven indskrænket til en ubetydelig Løbebane, bør Sagen nærmere belyses.

Hvo vil afgjøre hvad der vilde være blevet af et stort Genie, dersom ikke denne eller hin Begivenhed var indtruffen, som fremkaldte et Vendepunkt i hans Liv. Geniet berøres af utallige Tilfælde, som kunne vække det: snart en Kjærlighed, snart en Medbeiler til Vren, snart en Ydmygelse, snart en Opmuntring, snart en Tilfidesættelse. Der gives i Verden Tilfælde nok, som kunne vække Geniet; men kun ved Sammenstødet af visse indre og ydre Betingelser bliver et af disse Tilfælde den udvortes Anledning til en vigtig Overgang. Men disse Begivenheder, som vi kalde Tilfælde, staae i en noiere Sammenhæng med hele Tilværelsen, end man ved første Dietast skulde tænke. Dette lader sig i mange Exempler mere eller mindre fuldstændigt eftervise, og bringe til Indsigt; men har man tilegnet sig denne, hvor hertil findes Midler, vil man let tiltræde den Overbevisning, at det er en Fornuftfordring til os, at vi skulle troe, at alle disse saakaldte Tilfælde staae under en høiere Lov. Jeg vil oplyse dette ved et berømt Exempel, som ikke vil tabe af sin Betydning derved, at dets Gjenstand er et Genie, som tilhørte Videnskaben. Dette Exempel vil maaskee ved første Dietast synes hentet forlangt borte; men jeg har med Forsæt valgt det saaledes, fordi det her ikke blot gjælder mig om den enkelte Begivenhed, men om en Grundfætning. Jeg ønsker at modarbejde den falske Indbildning, som Mange have om Tilfældes Betydning, og vilde pege hen paa den høiere Lov, hvorefter deres Virkning maa bedømmes. Der siges, at Newton skulde være kommen paa sin store Skabelse, Verdensmekaniken, ved et Æble, som fra et høit Træ faldt ned paa ham. Dersom denne Fortælling er sand, beviser den dog ingenlunde, at han ikke uden

dette faldende Wble skulde have fundet sin Verdensmekanik; nei, det kan tværtimod anses som vist, at han ifølge hele sin Tante-gang og ifølge alle de Forberedelser, Verdensaanden havde truffet ved den nærmeste Foruds, til dette Maal hensigtende Opdagelser, maatte have følt sig opfordret til den samme aandelige Stabelse; og selv om man vilde indbilde sig, at en udbortes Bættelse hertil var ham uomgængeligt fornøden, kunde en saadan ikke mangle, blandt de utallige Tilfælde, som dagligt omgive ethvert Menneſke.

Det er let at see den overordentlige Ullighed i de to her foreliggende Begivenheder: paa den ene Side en høihjertet og begejstret Kjender af Kunsten, paa den anden Side det villieløse Wble; men Ligheden, at et Tilfælde syntes at danne Vendepunktet i den Enes Kunstnerbane, i den Andens hele Verden omfattende Tantebevægelse, er ikke mindre klar. Det er sandt, og bør aldrig nægtes, at Gavnigheden i Hopes Tilbud og det Wdelsind, han viste i sit hele Forhold til Thorvaldsen, knytter hans Minde paa en ærefuld Maade til den store Kunstners; men det vilde dog være en Synd mod den aandelige Natur, hvis man indbildte sig, at han havde været nødvendig til Thorvaldsens Kunstnerstorhed. Hope er her i samme Tilfælde som alle de Menneſker, der have udrettet Noget: de nyde med god Grund Vren for den Billie som deri har været virksom; men forsaavidt Betragtningen holder sig paa det Standpunkt, hvor der kan tales om Marsag og Virkning, maa man erklære, at der vilde have været Midler nok til at udrette det samme uden dem. Vilde man gaae over til det høieste Standpunkt, hvor hvert Individ selv maa have sin anviste Plads, og alle tilsammen udgjøre een Verdensorganisme, et Fornufttrige, et Forsynets Rige, vilde vistnok Individets Nødvendighed atter komme til sin Ret, men i en Tingenes Orden, hvor det ligesaavel er Mittel som Diemeed. Det kunde ved et flygtigt Diekast synes, at jeg skulde have indskrænket mig til strax fra først af at henbise til denne høieste Betragtning; men Enhver, som tænker

videre, vil let indse den store og uendeligt omfattende Vigtighed af at betragte Fornuftsammenhængen i den endelige Tilværelse, uden hvilken der ingen Forberedelse gives til den høieste Betragtning, som stedse kun foresvæber os i en Dæmring, hvori bort afhænde Blik dog stuer med desto mere Klarhed, jo mere den har øvet sig i en retskaffen Betragtning af Fornuftsammenhængen i den endelige Tilværelse.

Det er derfor vel værdt noget nærmere at følge den indre Sammenhæng i den heromhandlede Begivenhed. Vi maa tilstaae os, at den var skabt til at danne et Vendepunkt i Kunstnerens Liv; men ingenlunde, at et andet Vendepunkt vilde have været umuligt. Det er nok, at den ganske var som om den var beregnet til at virke paa Thorvaldsen. Han stod just i Begreb med at forlade Rom, sikkert mismodig over, at han ikke kunde hjembringe noget stort Vidnesbyrd paa Frugten af sin mangeaarige Stræben. En tilstrækkeligt afgjørende Opmuntring var der endnu ikke mødt ham i Kunsternes Hovedstad. Den uforventede kraftige Opmuntring i et Medtrykkelens Dieblik maatte være af en usigelig Virkning. Den Kant, hvorfra den kom, var heller ikke uden Betydning. En ligesaa stor Bestilling fra hans Fødeland, selv fra hans egen Konge, vilde ikke have haft det Oploftende under Tvivlens Modfaldenhed, som Britens, hvis Tilbud ene kunde bestemmes ved Kunstnerens Værd, uden al Indblanding af fædrelandsk Forkjærlighed. Men imedens vi med Nette tillægge Begivenheden al denne Vægt, maa vi tillige mindes, at hans indre Udvikling ogsaa havde naaet et eget Vendepunkt af Kunstnerhøide. Modfaldenheden kunde blot være forbigaaende. Sæt, at han ikke havde faaet denne Bestilling og havde været nødt til at rejse hjem: skulde man da her have været mere blind for hans Værd, end man var, førend han havde naaet den høie Kunstnerudvikling? For mig er Svaret ikke tvivlsomt. Jeg hørte allerede Thorvaldsens omtale med største Forventninger, førend han havde faaet sit eu-

ropøiste Navn. Men, vil man sige, hvad hjælp ham denne Anerkjendelse her hjemme, hvor der manglede ham paa saamange Kunstens Hjælpermidler, som han maatte søge i Rom? Jeg svarer her til at Fødelandet ligesaa godt kunde tilstaae ham een eller flere Reiser til Rom, ja hele Mars Ophold der, som det har tilstaaet mangen Videnskabsmand det. Men, indvender man videre, han vilde her kun have faaet ubetydelige Bestillinger, hvilket man troer at kunne bevise derved, at han i de tidligere Aar af sin Kunstnerstorhed ikkun erholdt faa Bestillinger herfra. Besvarelsen af denne Indvending er let; thi Nærverelsen af den store Kunstner kunde ikke være uden Virkning. Iøvrigt er det ikke mig, som vil vove at udgrunde Alt hvad der vilde være skeet i Henseende til Thorvaldsen, hvis Hopes Bestilling var udebleven, ligesaa lidet, som jeg tiltroer mig at sige, hvorfor der ikke tidligere skeete en saadan Bestilling i Kunstnerens store Hovedstad; men det er dem, der tillægge hiint ene Tilfælde en udelukkende Ret, som have at vise, at intet andet var muligt. Imidlertid har alt Det, som jeg her siger, for at værne om Fødelandets lovlige Aldoms, intet at gjøre med den Klage Nogle føre over, at der gaves en Tid, hvor der herfra skeete alfor ubetydelige Bestillinger hos ham. Hvis den er grundet, som jeg ikke tør nægte, saa lad den vendes udtrykkelig mod dem, den rammer, Afdøde eller Levende, men den danske Tænkemaade rammer den ikke. Saalænge Kunstneren levede saa langt fra sit Fødeland, var Opfordringen til Bestillinger ogsaa fjern, undtagen for de Faa, som havde et eller andet offentlig Foretagende at lede. At der til alle Tider og i alle Lande er skeet de store Mænd Uret fra Nogles Side, er nær ved at være uden Undtagelse. Vil man gjøre Enkeltes Uret mod Thorvaldsen til en Vebredelse mod det danske Folk, vil man sætte sig i den Nødvendighed, at fordomme alle Nationer med Hensyn paa næsten enhver af deres store Mænd.

Den Vaastjønne, han senere nød, baade af sit Fødelands Folk og Regjering, sammensmeltede paa en Maade med hele Europas, men med Sandhed kunne vi dog sige, at vi ikke heri forsømte os. Paa store Bestillinger herfra manglede det ikke. Man hød ham med Glæde de ham fornødne Kunstnerbequemmeligheder, naar han opholdt sig hos os, der sendtes en Kongelig Fregat til at føre ham og hans Kunstværker hjem.

Paa de velfortjente Væresbelønninger manglede det ei heller. Kunde noget Folk modtage en Fyrste med større Væresbeviser end det Danske modtog sin Thorvaldsen? Hvilken Iver viiste det ikke for Stiftelsen af hans Musæum? Betragte vi de herved tilbragte Bidrag i Sammenligning med vort Folks Størrelse og Midler, tør man vel sige, at intet Folk har, i Forhold til sine Gæver, givet et stærkere Beviis paa sin Kjærlighed og Beundring for en stor Mand. Det er bejendt nok hvor almindeligt det var i alle Stænder, at vise ham enhver Hylдинг. Ved hans Død var Sorgen vor Kjærlighed og Beundring værdig. Hans Jordfærd var saa stor, saa stjern, saa harmonisk vidnende om vore Følelser, at den ligesaavel hædrede Folket som den Mand, man vilde hædre.

Hvor talrige end de Minder ere, som Thorvaldsen har efterladt sig adspredt i de forskjellige Lande, lever det dog intetsteds saa fuldeligt og i sin hele Omfatning som her. For os staaer hans hele Levnet afbildet, fra den spæde Alder indtil hans lette og hurtige Aldingsdød. Han ophørte aldrig at elske sit Folk, og at mindes de Kjærlighedens Baand, der knyttede ham til det. Modersmaalet vedblev stedse at være det Sprog, hvori han især elskede at udtrykke sig, og som han tildeels vilde have glemt under sit lange Ophold i fremmede Lande, dersom han havde været behersket af nogen Lyst til at hengive sig til Udlandets Indtryk, og ikke tværtimod bestandigt havde levet med Landsmændene i den fremmede Stad og talt med dem i Hjemmets Sprog.

Den Gylding, han modtog overalt, og de store Beviser paa Gunst og Beundring, hvormed saa mange Fyrster hædrede ham saavel som dem selv, vare ligesaa langt fra at lade ham elske sit Fødeland mindre, som fra at opvække nogen Overmodets Svimmel hos ham. Han blev stedse sig selv, og stedse Dansk. Hos os, hvor Beundringens Jubel var saa inderligt sammensmættet med Kjærlighedens Slægtskabsælske, vilde han, at hans Værkers store Hovedstamme og alt hvad hans Kunstnerliv havde samlet, skulde bevares. Her skulde disse Værker nu og gennem kommende Aarhundreders Række opsiges af alle Landes Kunstvenner. Kort, Thorvaldsen elskede Danmark, som en Søn sin Moder, og elskedes atter af denne Moder, som den herligste Søn, og af hver enkelt Dansk som en beundret Broder. Forholdet imellem det Danske Folk og Thorvaldsen synes mig ifølge alt dette som et af de skønneste Exempler paa et sandt og sundt organisk Forhold mellem et Folk og en af dets store Mænd.

Redigeret og forlagt af Professor J. J. Schouw.

Af dette Ugeskrift udkommer 13 Nr. (Aar) i Kvartalet, i Reglen eet ugentligen. Prisen er 1 Rbd. for Kvartalet. I Commission i den Gyldebaaske Boghandling, og kan bestilles i alle Boglader. Kan ogsaa erholdes paa Postcontoirerne og forsendes med Brevposterne, imod Tilleg af de Distributionskostninger, som ere forbundne med Postforsendelsen.

(Den 18de April 1845).

Trykt i det Brännichste Bogtrykkeri ved J. C. Lund.